

Kuigi tööd sisaldavad erinevaid faktilisi ja tehnoloogilisi ebatäpsusi, toome lugejate ette originaalkujul esitatud esseed, autori väiteid ja tema nägemust asjadest muutmata.

Põlevkivitööstus - lammas hundinahas

Põlevkivitööstustega seostub enamikule inimestest esimesena keskkond. Mõeldakse vett ja viilet näinud loodusele, mida lõpuks kiivalt kaitsma on asunud. Äärmusliku pilgu läbi on tehased kurjategijad, mis maa pealt võimalikult kiiresti hävitada tuleb. Kirgliku loodushoiu tõttu on märkamatuks jäänud tööstuse positiivsed küljed.

Kui jalutame Ida- Virumaal, on iga viies tööeline vastutulija põlevkivitööstusega seotud. Meist mööduvad kaevurid, energeetikud, kontoritöötajad, tööstuse kokad, koristajad, varustajad. Eesti Energia, Viru Keemia Grupi ning Kiviõli Keemiatööstuse sulgemisel jääks umbes üks kümnendik meie maakonna elanikest töötuks. Tuhandete rahulolevate, stabiilse palga ja töökohaga inimeste elud oleks segi paisatud. Selle asemel, et hommikul hambaid pesta ja tööle minna, peavad nad sammud Töötukassa suunas seadma. Internetist tööpakkumisi sirvides tuleb tõdeda, et vabu töökohti on palju, kuid 12 000 töökuulutust ma siiski leidnud pole. Turismikorraldajatel on kõrge siht silme ees - avastamata pärlid Ida-Virumaast tuleb teha turistimagnet! Kahjuks ei piisaks mõnekümnest uuest hotellist, muuseumist ja söögikohast tööpuuduse arvestatavaks vähendamiseks. Lisaks ei kerki hooned just üleöö. Kahtlen, et kaevurid ja energeetikud näiteks administraatoriameti üle rõõmust hõiskavad. Paraku tuleb sellises situatsioonis iga pakkumine vastu võtta, ükskõik, kui kirtsu see nina ei ajaks.

Teine võimalus on hakata väikeettevõtjaks, kuid sellisel viisil raha teenimine ei sobi kõigile. On inimesi, kes on ärimeesteks otsekui loodud, majanduslik mõtlemine on nende tugevaim külg ja turu-uuringud panevad neil silmad särama, kuid paljudel peegeldub selliste märksõnade peale silmist vaid õudus. Suur osa alustavaid ettevõtteid sulgeb oma ukseid esimese tegutsemisaasta jooksul. Kui ainult 6000 põlevkivitööstusega seotud endist töötajat looksid oma ettevõtteid, päädiks see kahjuks vähemalt 3000 pankrotis äriaga. Äriinkubaatorites eksperimenteerimiseks on raske aega leida, sest katta tuleb perekonna söögilaud ning materiaalsed vajadused. Paratamatult suureneks tööpuuduse tõusu korral hüppeliselt ka kuritegevus. Järsud koondamised võivad vallandada streigid ja mässud, seega puudutab tööstuste sulgemine otseselt riigi julgeolekut.

2014. aastal lõi Eesti põlevkivitööstus riigile 174 miljoni euro ulatuses väärtust. Need miljoniid koosnevad keskkonnatasudest, palgatööliste maksudest, ekspordituludest ja moodustavad riigi SKP-st üsna suure protsendi. Kui põlevkivitööstus kinni pandaks, teeks rahavool ümberpöörde. Riigieelarvest haukaks suure tüki suurenenud töötutoetus, pisut väiksema töötuskindlustushüvitis. Tööandjate kanda jääks 13 000 inimese koondamishüvitisid. Hetkel ostab Eesti energiat rohkem välisriikidelt kui oma ettevõtetelt. Kui riik otsustab põlevkivitööstused täielikult sulgeda, võivad teised energiatööstused vabalt valitud hinna dikteerida - me ju sõltume neist täielikult. Isegi kui energia hind tõuseks kolmekordseks, peaksime sellega nõustuma, kuna Eesti oma tuule- ja päikeseenergiast ei piisa 45 227 ruutkilomeetri jaoks. Põlevkivitööstuste sulgemine võib pikapeale päris kalliks maksma minna.

Tänapäeval püütakse keskkonda säästa pea igas valdkonnas ja ettevõttes. Põlevkivi kaevandamine ja töötlemine ei hellita loodust, kuid pakub tuhandetele Ida-Virumaa elanikele töökohti, toob riigile üsna suurt kasumit ning annab Eestile võimaluse energiasõltumatuses. Sotsiaalse katastroofi vältimiseks ei tohiks tööstuste sulgemisega kiirustada seni, kuni alternatiivi leitud pole. Täna on põlevkivitööstus nagu lammas hundinahas, kelle koleda, keskkonnale ohtliku kasuka all ei märgata pruunist kullast südant.

Elisabeth Viil, 18-aastane, Kohtla-Järve Gümnaasium, G3 SR